

การศึกษาเรื่องผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีต่อเศรษฐกิจไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดตลาดการค้าเสรีภายใต้องค์การการค้าโลก และภายใต้กรอบอาเซียน(อาฟต้า) ที่มีต่อภาคการเกษตร เศรษฐกิจมหภาค เศรษฐกิจรายสาขา ปัจจัยการผลิตการเกษตรและปัจจัยการผลิตอื่นทางเศรษฐกิจของไทยและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงทางการค้าของอาเซียนสู่องค์การการค้าโลกถึงความเป็นไปได้ มาตรการทางการค้าและปัจจัยอื่นที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า เพื่อการจัดทำข้อเสนอแนะ แนวทางการดำเนินนโยบายการค้าระหว่างประเทศของไทยที่มีต่อกลุ่มการค้าอื่นๆ พร้อมทั้งแนวทางการปรับตัวของภาคการเกษตรที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานด้านการค้าระหว่างประเทศ

การศึกษานี้อาศัยเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ประกอบด้วยแบบจำลอง 3 ประเภท คือ 1.แบบจำลองการคำนวณทางเศรษฐกิจการค้าโลก(Global Trade Analysis Project--GTAP) 2. แบบจำลองการคำนวณดุลยภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจมหภาค(Computable General Equilibrium Models--CGE) และ 3. แบบจำลองเศรษฐมิติมหภาค (Macroeconometric Model--MMs) โดยแบบจำลองทั้งสามนี้สามารถเชื่อมโยงให้เห็นถึงผลกระทบของการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษา พบประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ 1) การเปลี่ยนแปลงมาตรการด้านภาษีจากข้อตกลงการเปิดเสรีทางการค้าจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น ทุกประเทศต่างมีมาตรการปกป้องทางการค้าสินค้าเกษตรเพียงแต่มากหรือน้อยเท่านั้น 2) ประเทศไทยได้รับประโยชน์โดยรวมจากข้อตกลงการเปิดเสรีทางการค้า โดยจะเห็นได้จากมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ (ณ ปี 2544) เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.5 เพราะการเปิดเสรีการค้าทำให้ราคาสินค้าเกษตรของไทยทุกกลุ่มสูงขึ้นกว่ากรณีไม่มีการเจรจาข้อตกลง 3) หลังการเปิดเขตการค้าเสรีสินค้าเกษตรได้แก่ ข้าวเปลือก ข้าวสารและผลิตภัณฑ์ข้าวและน้ำตาล มีมูลค่าการส่งออกสูงขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงในทางบวก ส่วนกลุ่มสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกต่ำและมีการเปลี่ยนแปลงในทางลบและมีอัตราสูงมาก ได้แก่ สาขานมสด ขนสัตว์ใหม่และรั้วพืชรอื่นๆ ดังนั้นการส่งออกและนำเข้าสินค้าเกษตรกรรมของไทยส่วนใหญ่ยังมีแนวโน้มการนำเข้าสินค้าเกษตรกรรมลดลงและพบว่าดุลการค้าโดยรวมของไทยเพิ่มขึ้นในหลายสาขาการผลิต และ 4) ผลต่อเศรษฐกิจรายสาขา โดยการพิจารณาปัจจัยการผลิตขั้นต้น พบว่า การจ้างแรงงานแต่ละสาขาการผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้น ทุกสาขาการผลิต รวมทั้งการใช้ทุนหรือการลงทุนในแต่ละสาขาการผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะสาขาการค้าส่งและค้าปลีก สำหรับผลกระทบที่มีต่อภาคการเกษตร พบว่า การเสรีทางการค้าทำให้รายได้รวมทุกประเภทของประชาชนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยในทุกระดับชั้นของรายได้ โดยประชาชนในชนบทจะมีรายได้รวมทุกประเภทเพิ่มขึ้นน้อยกว่าประชาชนในเมือง เพราะประชาชนในเมืองมีการพึ่งพาสินค้าภาคอุตสาหกรรม ในสัดส่วนที่สูงจึงทำให้มูลค่าของรายได้สูงขึ้นด้วย ทั้งนี้ มีความแตกต่างจากประชาชนในชนบทซึ่งมีการพึ่งพาภาคเกษตรกรรม ที่มีราคาต่ำกว่า จึงทำให้รายได้ต่ำไปด้วย 5) ผลต่อเศรษฐกิจมหภาคของไทย ประกอบด้วยเศรษฐกิจภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ซึ่งภาวะเศรษฐกิจการเกษตร มีการขยายตัวร้อยละ 0.3 สาขาพืชขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.3 สาขาปศุสัตว์มีมูลค่าผลผลิตขยายตัวร้อยละ 0.4 สาขาประมงขยายตัวร้อยละ 0.7 สาขาป่าไม้ มีมูลค่าผลผลิตขยายตัวร้อยละ 0.2

และสาขาบริการการเกษตรและการแปรรูปเกษตรอย่างง่าย ซึ่งมีมูลค่าผลผลิตขยายตัวร้อยละ 0.3 ทั้งนี้ เป็นผลจากการนำปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมาเพิ่มมูลค่า (value added) ให้แก่ ภาคการเกษตร

ผลจากการเปิดเสรีทางการค้าส่งผลให้สินค้าเกษตรหลายชนิดได้รับผลกระทบอย่างมาก เนื่องจากต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าต่างประเทศ ดังนั้นเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว จึงมีแนวทางและข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และกระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศ ได้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบนี้ ได้แก่ กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ และกองทุน FTA เป็นต้น 2) เร่งพัฒนาระบบมาตรฐานทางการค้าของไทย เช่น มาตรฐานสุขอนามัย มาตรฐานสินค้า การตรวจสอบและสิ่งแวดล้อมเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่อาจได้รับความเสียหายจากการนำเข้าสินค้าที่มีมาตรฐานต่ำและยกระดับมาตรฐานสินค้าไทยสู่สากล 3) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของสินค้า (Rules of Origin) โดยควรใช้เกณฑ์เดียวกับอาฟต้าซึ่งให้มีข้อกำหนดที่จำกัดเพียงว่าให้มีส่วนประกอบที่ต้องมาจากท้องถิ่นนั้น (Local Content) โดยมีให้รวมถึงแหล่งกำเนิดของวัตถุดิบด้วย อันจะอำนวยความสะดวกให้ไทยมากกว่าที่จะยึดหลัก wholly obtained – WO ที่เป็นผลให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากความตกลงก่อตั้งเขตการค้าเสรีน้อยมาก 4) มาตรการการพัฒนาสินค้าเกษตรที่ควรพิจารณา ถึงปัจจัยทางด้านอุปสงค์ของตลาด ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ (1) การผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายให้กับกลุ่มลูกค้าแบบเฉพาะเจาะจง (Niche Market) ซึ่งต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีการกำหนดกลยุทธ์การตลาด และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในด้านนี้ให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรส่งเสริมการผลิตสินค้าแบบคลัสเตอร์ (cluster) เพื่อให้เป็นการผลิตที่ครบวงจรและสามารถเชื่อมโยง สนับสนุนเกื้อกูลกัน ซึ่งจะเป็นผลให้การกำหนดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงอุตสาหกรรมต้นน้ำ อุตสาหกรรมที่ทำหน้าที่สนับสนุน รวมทั้งอุตสาหกรรมในส่วนของผลิตภัณฑ์และบริการ ทั้งนี้ ควรเร่งดำเนินการสร้างกลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นเครือข่ายแบบคลัสเตอร์ (cluster) ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มของอาเซียนด้วยกัน (2) สินค้าหลายประเภทที่ผลิตจำนวนมากตามความต้องการของอุปสงค์ตลาดขนาดใหญ่ (mass market) ต้องประสบกับปัญหาอุปสรรคในการส่งออก ดังนั้นสินค้าเหล่านี้ต้องมีการปรับตัวเป็นอย่างมาก โดยการผลิตต้องคำนึงถึงความต้องการของตลาดเป็นสำคัญทั้งในเรื่องของปริมาณและคุณภาพของสินค้า โดยอาศัยแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการคำนวณเชิงปริมาณของการค้าและผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจไทย

The objectives of this study were to analyze the impacts of trade liberalization policy on Thai economy under the World Trade Organization (WTO) and ASEAN Free Trade Area (AFTA) for agricultural sector, macro economy sector, agricultural production and other factors. And the possibility relation trade liberalization policy and other factors that impede trade on Thai to ASEAN and WTO for prepared guidance to the official conduct Thai international trade policy approaches. Adjustment of the agricultural sector has been affected by the operations of international trade.

The study were based on the tools of economic analysis, quantitative model consists of 3 categories : 1. Global Trade Analysis Project (GTAP) 2. Computable General Equilibrium Models (CGE) and 3. Macroeconometric Model (MMs). The three models can be linked effectively to the impact of international trade on the economy of Thailand.

The results found the important issues : 1) changes in measures of tax agreements, trade liberalization will affect their ability to compete, so all countries have different protection measures for agricultural trade but only more or less 2) Thailand has benefit from the overall agreement, which the liberalization of trade is evident from the value of GDP (at year 2544) increased 11.5 percent because of the trade liberalization of agricultural prices make all the cases, higher than a non-agreement. 3) After free trade, agricultural products include paddy, rice, rice products and sugar have value of exports increased and positive changes. The products with low value of exports and negative changes and very high rate include fresh milk and wool and other cereals. So the export and import of most agricultural products are likely to import agricultural products decreased and found that the overall balance of trade of increased production in areas and 4) The economic impact of category consider of primary production were employment each category are likely to increased, increased land use all category of production, including the use of capital or investment in each category are likely to increase too, especially of wholesale and retail. For the effect on the agricultural sector found that free trade policy makes higher people's income slightly in all levels. The people in rural have total revenue all categories increased less than people in the city, because people in cities rely on the industry goods sector, resulting in a higher proportion of value with the higher income is different from people in rural areas which rely on the agricultural sector is less than enabling low-income. 5) Economic impact of macro-economic sectors include agriculture and outside agriculture. The agricultural economy growth 0.3%, field crops growth 0.3%, category livestock production growth 0.4%, category fisheries growth 0.7%, forest production growth 0.2%, and services agriculture and simple agricultural processing growth 0.3%. As a result of the factors adding value to agricultural production (value added).

Result of trade liberalization has affect in many agricultural products. Because of high production costs than foreign. So for help the affected farmers, this study are guidelines and suggestions : 1) Support to government agencies, such as Office of Agricultural Economics, Ministry of Commerce : Department of Foreign

Trade was established to support the affected funds include , Funds of Restructuring the Agricultural Sector to Increase Production Capacity and Competitiveness of the Country's and FTA Funds etc. 2) Accelerate the standards development for trade such as standards of hygiene, standards of production , monitoring and environmental for consumers protection that may have been damaged goods imported from a low and enhance the standard of Thai products to international standards 3) Define the criteria regarding origin of goods or rules of origin , and should be used ASEAN Free Trade Area, which has the same requirements that are limited to components from the local area or local content not to include the source of raw materials. This will be beneficial to Thailand, rather than principles wholly obtained-WO for Thailand as the benefit from the agreement established a free trade zone, much less 4) Measures to develop agricultural products should consider the factors of market demand. This class is divided 2 levels ; (1) to products sold to specific customers (Niche Market), which require specialized expertise ,marketing strategy, budget allocation and support in this increasingly should also promote the production of goods-cluster to produce a comprehensive and can be linked support help. This is the set of strategies to implementing more effective upstream considering, industry support , including the industry's products and services should expedite the creation of products that have the potential to develop a network-cluster both of domestically and internationally with ASEAN (2) various types of products manufactured by mass market face the problem of export barriers , therefore, these products must have adjustment is significant. The production must consider the needs of the market is important in both the quantity and quality of products.